

Suomen arktinen strategia

6.5.2010

Hannu Halinen

Arktinen suurlähettiläs

Miksi arktinen strategia?

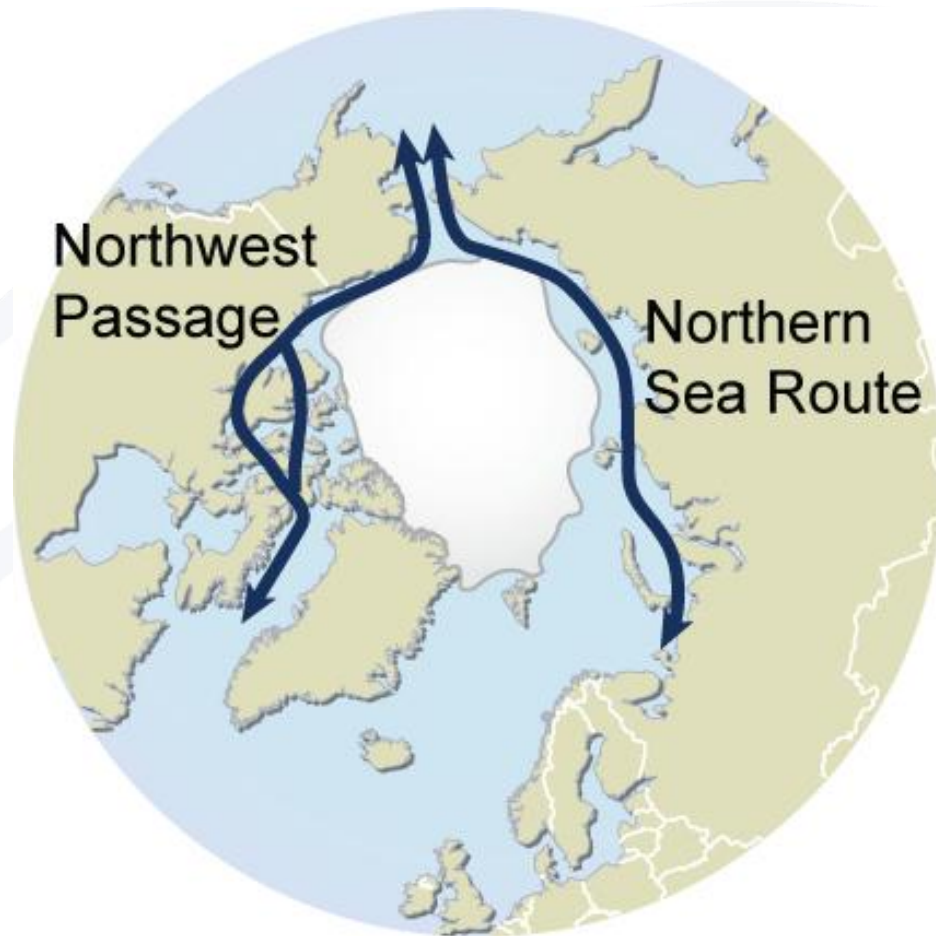
- Ilmastonmuutos: arktisen alueen merkitys kasvaa
- EU:n arktinen ulottuvuus
- Kansallinen näkökulma: Suomelta puuttuu strategia

Adolf Erik Nordenskiöld ja Vega-alus Koillisväylällä 1878

Lähde: <http://maps.grida.no/go/graphic/arctic-sea-routes-northern-sea-route-and-northwest-passage>

Arktinen neuvosto (AC)

- Arktinen neuvosto on arktisen alueen keskeisin sirkumpolaarinen ja transatlanttinen yhteistyörakenne, jonka työssä alkuperäiskansat ovat tasavertaisesti mukana (A8+). 8 valtiota ja 6 pysyvää osanottajaa.
- Neuvosto on keskeinen instituutio erityisesti tutkimuksessa ja seurannassa. Neuvosto ei ole kansainvälinen järjestö eikä ole poliittista mandaattia ("soft law").
- AC:llä on kuusi säännöllisesti kokoontuvaa asiantuntijatyöryhmää, joiden tehtävänä on tuottaa tieteellistä tutkimustietoa ja suosituksia neuvoston päätöksenteon tueksi

Arktinen neuvosto (AC)

- Tanskan puheenjohtajuuskausi 2009 - 2011 painottuu inhimilliseen kehitykseen ja sosio-ekonomisiin kysymyksiin.
- Suomen tavoitteena on neuvoston vahvistaminen. Suomi tukee uusien tarkkailijajäsenien (ml. Euroopan unioni) hyväksymistä ja vakituisen sihteeristön perustamista.
- Neuvoston vahvistaminen on erityisen tärkeää A3 vs A5 ”vastakkainasettelun” välttämiseksi = A8.
- Yhdysvallat kutsui koolle ensimmäisen Arktisen neuvoston pelastustoimintakokouksen (Search and Rescue) Washingtoniin joulukuussa 2009. Task-forcen työ on lähtenyt ripeästi liikkeelle tavoitteenaan luonnostella arktinen pelastusinstrumentti (sopimus) esitettäväksi Arktisen neuvoston ministerikokoukselle 2011.

Barentsin euroarktinen neuvosto (BEAC)

Barentsin euroarktinen neuvosto tuo yhteen valtiovallan ja alueelliset toimijat. Barentsin yhteistyöllä on suuri merkitys erityisesti Pohjois-Suomelle ja sen elinkeinoelämälle.

Neuvoston tavoitteena on vakauden ja laajan turvallisuuden sekä kestävä kehityksen edistäminen tiheimmin asutulla subarktisella Barentsin alueella.

Barentsin alueen rajat ylittävän yhteistyön pääfoorumi on alueiden muodostama Barentsin alueneuvosto (Barents Regional Council BRC), johon käytännön yhteistyö alueella keskittyy.

Yrityssektorin ohella alkuperäiskansojen perinteisen elämäntavan ja elinkeinojen tukeminen on keskeinen tavoite.

Barentsin euroarktinen neuvosto (BEAC)

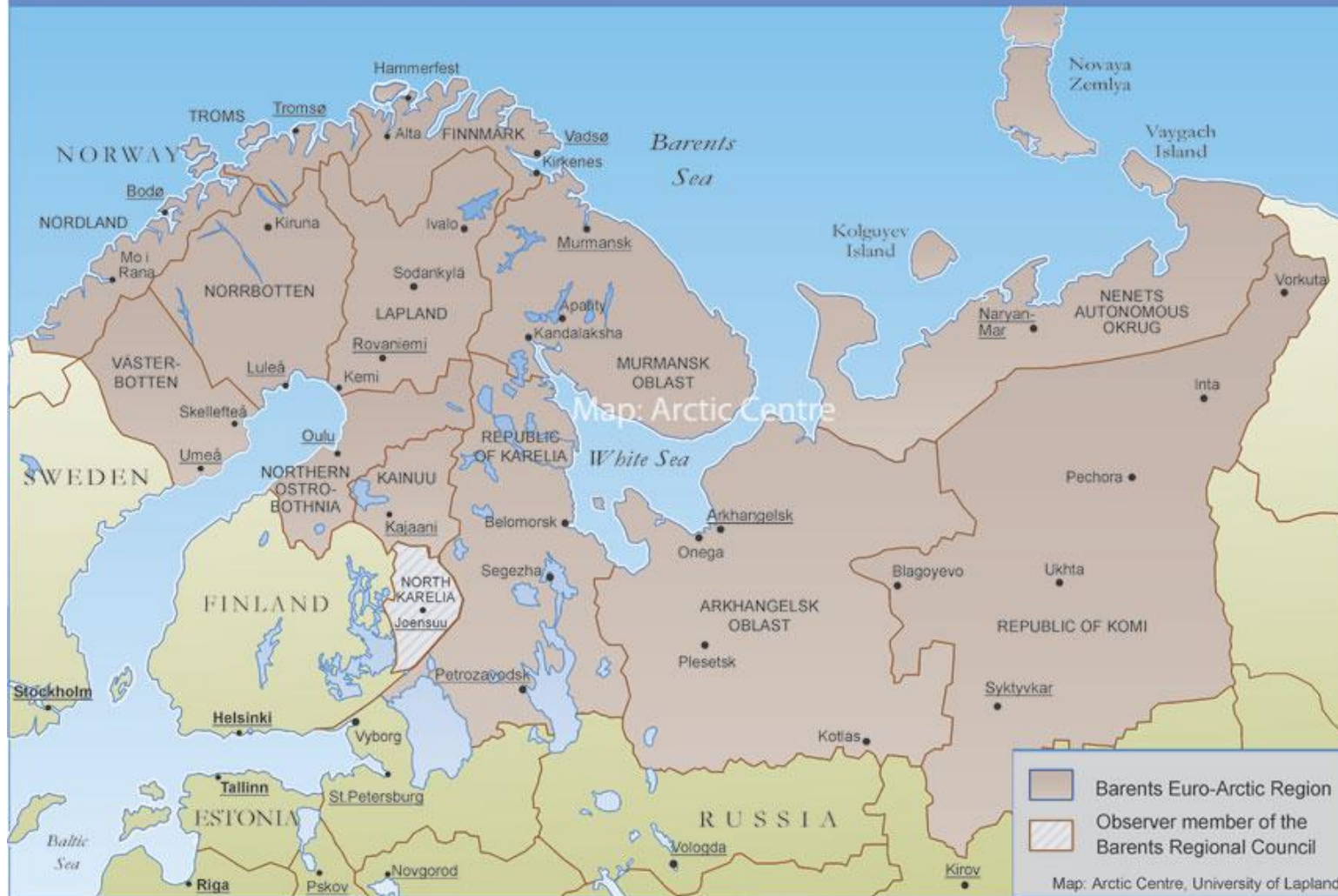
Ruotsi on BEACin (Barents Euro-Arctic Council) puheenjohtajamaa 2009-2011. Sen puheenjohtajuusohjelman painopistealueita ovat ilmastonmuutos, kestävä kehitys ja talousyhteistyö uutena teemana ekotehokas-talous (eco-efficient economy).

Suomen puheenjohtajuuskaudella perustettu Kansainvälinen Barents-sihteeristö (IBS) on vakiinnuttanut toimintansa ja koordinoi sekä avustaa BEACin aluetason ja hallitustenvälistä yhteistyötä.

Suomi on seuraavan kaksivuotiskauden BEACin sosiaali- ja terveystyöryhmän puheenjohtaja ja panostaa merkittävästi myös BEAC-ympäristöyhteistyöhön.

THE BARENTS EURO-ARCTIC REGION

Muita arktisia toimijoita

Rantavaltiot

Pohjoismaiden ministerineuvosto

Arktinen parlamentaarikkomitea

YK: globaali yhteistyöfoorumi (erityisesti merioikeusyleissopimus; muita sektoreita kestävä kehitys, ihmisoikeudet, ilmastonmuutos sekä alkuperäiskansat)

EU:n arktinen politiikka

EU:n arktinen tiedonanto (marraskuu 2008).

- Alku unionin arktisen politiikan luomiselle
- Tiedonanto sisältää näkökulmia arktisen alueen suojeluun ja alkuperäiskansoihin, resurssien kestävän käytön edistämiseen sekä arktisen alueen monenvälisen hallintomallin edistämiseen. Keskeisin intressi EU:lla on kuitenkin talouteen ja energiaturvallisuuteen liittyvissä kysymyksissä.

Ministerineuvoston ensimmäiset arktiset päätelmät (marraskuu 2008) ja toiset (joulukuu 2009).

- Päätelmät olivat melko neutraalit, mutta EU:n kiinnostus arktista kohtaan käy selvästi ilmi:

”EU on arktinen toimija jo pelkästään sen kolmen arktisen jäsenmaan kautta”

EU:n arktinen politiikka

[Euroopan parlamentin keskustelu arktisista asioista 10.3.2010](#)

→ Suomalaismepit paljon äänessä; nostivat esiin Rovaniemen arktisen keskuksen statuksen nostamisen EU:n arktiseksi informaatiokeskukseksi

- EU pyrkii Arktisen neuvoston pysyväksi huomioitsijaksi
- Pohjoisen ulottuvuuden ns. Arktinen ikkuna

Arktinen neuvottelukunta

Valtioneuvosto asetti 8.4.2010 neuvottelukunnan tukemaan ja seuraamaan Suomen toimintaa ja sen yhteensovittamista arktisella alueella

Neuvottelukunnan puheenjohtaja valtiosihteeri Risto Volanen, varapuheenjohtaja alivaltiosihteeri Jaakko Laajava sekä pääsihteeri arktinen suurlähettiläs Hannu Halinen

Neuvottelukunnan toimikausi kolme vuotta

Neuvottelukunnassa on 23 jäsentä ja asiantuntijaa sekä sihteeristö

Neuvottelukunnan ensimmäinen istunto 20.4.2010

Selvitys Suomen arktisesta politiikasta

- UMI:n puhe Arktisen keskuksen 20-vuotispäivillä 29.9.09:
”*Finland needs a comprehensive and ambitious Arctic strategy of its own*”
- UKKMI:n tiedote 16.10.09
- Eduskunnan arktinen täysistuntokeskustelu ja UaV:n mietintö 18.11

→ Valtioneuvoston kanslia on asettanut työryhmän valmistelemaan eduskunnalle annettavaa selvitystä Suomen arktisesta politiikasta

- Työryhmässä ovat mukana valtioneuvoston kanslian ja ulkoasiainministeriön lisäksi TEM, YM, LVM, OM, OPM, PLM, MMM, SM, VM.
- Työryhmän toimikausi alkaa 12.2.2010 ja päättyy 30.6.2010.
- Linjanvedon tarkoituksena on keskittyä pääasiassa ulkosuhdekysymyksiin.

Selvityksen keskeiset teemat

- Ympäristö & ilmasto
- Liikenne
- Luonnonvarat
- Arktinen osaaminen
- Alkuperäiskansat
- Turvallisuusympäristö
- Kansainvälinen yhteistyö

Venäjän pohjoisten arktisten alueiden selvitystyöryhmä

Työ- ja elinkeinoministeriö on 16.4.2010 kutsunut maaherra Eino Siuruaisen Venäjän pohjoisen arktisen alueen, erityisesti Luoteis-Venäjän erityisasiantuntijaksi

Siuruaisen selvitystyö vuoden 2010 loppuun mennessä

Selvitystyön tukemiseksi asetettu työryhmä

Suomen arktinen politiikka

Haasteet:

- Arktisen agendan laajuus.
- Rajanveto ulkoisen ja sisäisen välille.
- Ulkoinen paine

Mahdollisuudet

- Suomen profiilin vahvistaminen arktisena toimijana.
- EU-vaikuttaminen: arktisten kysymysten huomioiminen EU:n politiikkasektoreilla ja PU:n arktisen ikkunan avaaminen.
- Arktisen alueen merkitys Suomen ja erityisesti Pohjois-Suomen elinkeinoelämälle.

Kuva: Aker Arctic

Lisätietoja

Hannu Halinen
Arktinen suurlähettiläs
Puh: +358-9-16055772
Hannu.Halinen@formin.fi

Ulkoasiainministeriö
Alueellisen yhteistyön yksikkö (ITÄ-30)
Puh: +358-9-16005
Fax: +358-9-1605 6120
Ita-30@formin.fi

